

KS. MAREK CHMIELEWSKI, TERESA PASZKOWSKA,
KS. JAROSŁAW M. POPLAWSKI, STANISŁAW T. ZARZYCKI SAC

PRACE DYPLOMOWE OBRONIONE W INSTYTUCIE TEOLOGII DUCHOWOŚCI KUL

I. PRZEWODY HABILITACYJNE

Ks. dr Adam RYBICKI

Kolokwium habilitacyjne odbyło się 20 X 2009 r. przed Radą Wydziału Teologii KUL z udziałem recenzentów: prof. dr hab. Jerzy STRZELCZYK (UAM), ks. dr hab. Piotr MANIURKA (UO), dr hab. Grzegorz BARTOSIK OFMConv, prof. UKSW, ks. dr hab. Marek CHMIELEWSKI, prof. KUL.

Dorobek naukowy ks. dra Adama Rybickiego pod względem ilościowym obejmuje 34 pozycje (oprócz rozprawy habilitacyjnej), w tym 3 książki oraz 31 artykułów, a ponadto jedną pracę zbiorową współredagowaną (pt. *Bóg jest miłością. Księga jubileuszowa ku czci Księdza Profesora Waleriana Słomki z okazji pięćdziesięciolecia święceń kapłańskich*, red. M. Chmielewski, A. Rybicki, Lublin 2006, ss. 356) i dwa odczyty, w tym jeden na międzynarodowej zagranicznej sesji naukowej.

A. *Książki*. Pierwsza z książek pt. *Zaufajcie miłosierdziu! Biskup Czesław Domin (1929-1996)* (Katowice 2002, ss. 228) jest gruntowną przeróbką rozprawy doktorskiej, w której Autor przedstawił postać bp. Domina ze szczególnym wyeksponowaniem jego życia duchowego i działalności charytatywnej według jasno określonych założeń metodologicznych właściwych dla teologii duchowości. W drugiej książce pt. *Uzdrowienie przez Maryję* (Kraków 2003, ss. 94) Autor wykorzystał swoją wiedzę psychologiczną i psychoterapeutyczną, jak również doświadczenie pracy duszpasterskiej. Choć książka ma charakter popularny i duszpasterski, to jednak podejmuje naukowo doniosły i nadal nierozwiązany problem związku pomiędzy psychologią i psychoterapią a życiem duchowym. Napisana jest barwnym, narracyjnym językiem, niepozbawionym jednak pojęciowej i metodologicznej precyzji. Podobny styl prezentuje trzecia książka, pt. *Lew i baranek. O duchowości mężczyzny* (Lublin 2008, ss. 247). Jej treścią jest rzadko podejmowany z pozycji teologiczno-duchowych temat duchowości mężczyzny. Autor dokonuje wnikliwych analiz psychologicznych i socjologiczno-kulturowych, na kanwie których snuje refleksję teologiczno-duchową. Jest to odważne poszukiwanie nie tylko współczesnego języka eksplikacji zagadnień z dziedziny duchowości, wolnego od scholastycznego i akademickiego żargonu, ale przede wszystkim śmiała próba eksploracji mało dotąd znanych obszarów z pogranicza duchowości, antropologii i psychopedagogiki.

B. *Artykuły*. Artykuły naukowe ks. Rybickiego można podzielić na kilka grup. Pierwszą stanowią te, w których wykorzystał badania podjęte w doktoracie. Drugą, najobszerniejszą i wiodącą grupę artykułów stanowią wyraźnie uprofilowane studia mariologiczne, wśród których nie brak ujęć oryginalnych i prób przedstawienia integralnej koncepcji duchowości maryjnej, jak również refleksji nad euchologicznymi i liturgiczno-eschatologicznymi aspektami duchowości maryjnej. W swoich artykułach ks. Rybicki niemało uwagi poświęcił duchowości mężczyzny, jak również różnym aspektom życia duchowego i jego rozwoju. Śledzi także współczesne trendy duchowe.

C. *Odczyty*. Wprawdzie pod tym względem dorobek ks. Rybickiego jest symboliczny, ale godny uwagi. Chodzi o dwa odczyty, pt.: *Cierpienie i męstwo w życiu kapłana na podstawie życia i nauczania Sługi Bożego Jana Pawła II* na sympozjum nt. „Duchowość kapłańska w życiu i nauczaniu Sługi Bożego Jana Pawła II”, które odbyło się w dniach 29-30 IX 2006 r. w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Katowicach, oraz *Mistyka jako droga dialogu międzykulturowego* na Międzynarodowym Kongresie nt. „Humanities in New Europe” na Uniwersytecie Witolda Wielkiego w Kownie na Litwie w dniach 13-14 I 2005 r.

D. *Kierunki badań*. Zainteresowania badawcze habilitanta skupiają się przede wszystkim wokół duchowości maryjnej. Ks. Rybicki stawia słuszną tezę, że duchowość Maryji, którą stara się opisywać głównie od strony doświadczenia duchowego, jest u podstaw duchowości maryjnej. Rozumie przez nią odwzorowywanie postaw Matki Bożej względem Chrystusa, Kościoła i ludzi. Jednoznacznie więc przyjmuje w duchu Vaticanum II i współczesnej teologii posoborowej chrystocentryczne ukięrowanie mariologii.

Korelatywnie do zainteresowań duchowością maryjną, ks. Rybicki zajmuje się także duchowością mężczyzny, głównie przez zwrócenie uwagi na postać św. Józefa. Refleksja ta, choć nie pozbawiona elementów psychologicznych i psychoanalitycznych, respektuje metodologiczne założenia współczesnej teologii duchowości, koncentruje się bowiem na doświadczeniu egzystencjalnym. Wiele uwagi poświęca duchowości w ujęciu Jana Pawła II, duchowości miłosierdzia, a także problematyce życia duchowego w ogólności, głównie w związku z prowadzoną przez niego dydaktyką w Katedrze Teologii Duchowości Katolickiej KUL.

E. *Rozprawa habilitacyjna*. Przedstawiona do kolokwium rozprawa habilitacyjna pt. *Compassio Mariae w chrześcijańskim życiu duchowym. Studium na przykładzie polskiej średniowiecznej literatury i sztuki religijnej* (Lublin 2009, ss. 394 + 7 nlb.) sytuuje się na linii dotychczas podejmowanej przez ks. Rybickiego tematyki duchowości maryjnej i stanowi jej kulminację, godną uwagi. Świadczy bowiem o metodologicznej kompetencji Autora i bardzo dobrym opanowaniu warsztatu analityczno-badawczego, jak również o gruntownej znajomości poruszanej problematyki.

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym przedstawiono rys historyczny centralnego motywu *compassio Mariae*, dokonując analizy najważniejszych dla tego tematu źródeł w postaci apokryfów Nowego Testamentu i średniowiecznych utworów apokryficznych, wschodniej i zachodniej teologii średniowiecznej, a zwłaszcza dolorystycznego nurtu mistycznego reprezentowanego między innymi przez św. Brygidę Szwedzką i bł. Henryka Suzo.

Kontekstualne ujęcie motywu *compassio Mariae* wyraźnie ujawnia się w drugim rozdziale, w którym Autor przedstawia główne rysy światopoglądu oraz antropologii późnego średniowiecza, w zakres której wchodzi takie zagadnienia, jak uczuciowość czy kobiecość, a także demonologia.

W kolejnym rozdziale rozprawy Autor przechodzi na grunt Polski, prezentując, w jaki sposób i jakimi drogami motyw *compassio Mariae* przenikał z kultury oraz duchowości średniowiecznej Europy do Polski. Wielką zasługę w tym względzie mają zakony: cystersów, krzyżaków, dominikanów i franciszkanów. Autor podaje wiele cennych informacji, na ogół mało znanych, a przynajmniej niepowiązanych z duchowością i mariologią.

Najobszerniejszy rozdział czwarty dotyczy form wyrazu idei *compassio Mariae* oraz ich znaczenia dla duchowości średniowiecza. Przedmiotem uwagi są tu sztuki plastyczne oraz stosowana w nich symbolika, a także pieśni, misteria, kaznodziejstwo, liturgia i modlitewniki. Dopelnieniem rozdziału jest omówienie środków stylistycznych w narracjach (dyrektywność, perswazja). Ta część rozprawy ma charakter egzemplifikacyjny, tym bardziej że Autor świadomie skupił uwagę na średniowiecznej rzeźbie, zwanej Pietą z Ostródy.

Jeszcze dalej w uszczegółowieniu egzemplifikacyjnym poszedł Autor w rozdziale ostatnim, omawiając motyw *compassio Mariae* w najważniejszych średniowiecznych dziełach z zakresu polskiej literatury teologiczno-duchowej, poczynając od *Kazania na Wielki Piątek* Peregryna z Opoła, przez *Rozmyślania dominikańskie* i *Rozmyślania przemyskie*, *Plant świętokrzyski*, *Żołtaz Jezusów*, *Dolores Sanctissimae Virginis Mariae*, a skończywszy na *Modlitewniku Ptaszyckiego II*.

Przedstawiony tu układ treści odzwierciedla przejrzysty zamysł koncepcyjno-metodologiczny rozprawy. Autor wychodzi od kwestii źródłowych i stopniowo zawęża obszar badań, skupiając się na motywie *compassio Mariae* w polskiej duchowości średniowiecznej. Tok prowadzonej refleksji zdaje się osiągać kulminację w rozdziale czwartym, w którym wnikliwie zostały omówione formy wyrazu współcierpienia Maryi i jego znaczenia dla życia duchowego. Z tej racji – jak wspomniano – jest to najobszerniejsza część książki. Progresywne uszczegóławianie i zarazem zawężanie podejmowanej problematyki posłużyło Autorowi do kontekstualnego ujęcia zagadnienia.

Przejrzystości rozprawy sprzyja jasne stawianie problemów badawczych, zwłaszcza we wprowadzeniach do rozdziałów i paragrafów, zastosowanie rozspacjonowanych śródtytułów, jak również zwięzłe podsumowania. Ponadto Autor dba, aby nie ulegać pokusie pochopnych i upraszczających sądów czy powielania stereotypów, wykazując przy tym obiektywizm oraz krytyczne podejście, oparte na weryfikowalnych źródłach lub opracowaniach.

W konkluzji swej rozprawy ks. Rybicki stawia zastrzeżenie natury hermeneutycznej, że prezentowany obraz życia duchowego polskiego średniowiecza nie jest kompletny i w pełni miarodajny, gdyż jego rekonstrukcja oparta jest na źródłach pochodzących z wyższych warstw społecznych. Jest to więc duchowość elit, a nie całego polskiego społeczeństwa średniowiecznego. Podkreśla także kontekstualność motywu *compassio Mariae*, czyli silne powiązanie tego motywu zarówno z treściami ściśle teologicznymi, jak i z ówczesnym światopoglądem.

Jakkolwiek postawa Maryi uczestniczącej w zbawczym dziele Chrystusa, a zwłaszcza w Jego Męce, postrzegana jest w analizowanych źródłach jako „szkoła wyrażania ludzkich uczuć”, to jednak Autor nie zgadza się z tezą o płytkim i jedynie emocjonalnym znaczeniu motywu *compassio Mariae* w duchowości chrześcijańskiej, zwłaszcza omawianej epoki. Wprost przeciwnie, konsekwentnie w całej rozprawie stara się wykazać, że *compassio Mariae* w polskim średniowieczu niosło ze sobą olbrzymi ładunek treści teologiczno-eklezjologicznych, kerygmatyczno-duchowych, estetyczno-artystycznych itp. W tym należy widzieć główny poznawczo-badawczy walor rozprawy. Przyznać trzeba, że na tle dotychczasowych badań mediewistycznych pod kątem teologii duchowości i mariologii, wyróżnia się ona przede wszystkim interdyscyplinarnością, to znaczy prowadzeniem badań na styku duchowości, mariologii, historii sztuki i literaturoznawstwa. Najbardziej wiodącą kwestią jest wskazany we wstępie jako założenie metodologiczne maryjny wymiar duchowości chrześcijańskiej. Wyraźnie dostrzegalny jest on w *compassio Mariae*, stąd prześledzenie tego motywu ma wysoki walor merytoryczny. Jest pewnego rodzaju odkryciem ważnej cechy polskiej duchowości tego okresu. Ponadto o merytorycznej wartości przeprowadzonych badań w znacznym stopniu świadczy nie tylko ich oryginalność, ale także aktualność. Pomędzy okresem średniowiecza a współczesnością zachodzi bowiem wiele podobieństw. W obydwu przypadkach człowiek czuje się zagrożony i wyobcowany, choć przyczyny tego stanu wewnętrznego znacznie się różnią. W związku z tym – jak słusznie zauważa Autor – „współcześnie motyw *compassio* zasługuje na ponowne odkrycie, szczególnie że wraz ze schyłkiem średniowiecza uległ deprecjacji czy wręcz zapomnieniu, a dziś na skutek stereotypowego myślenia o wiekach średnich jest niejednokrotnie uważany za dewocyjny i płytki” (s. 353).

II. KATEDRA ANTROPOLOGII DUCHOWEJ

PRACE MAGISTERSKIE (2009-2010)

Promotor: ks. dr hab. Stanisław T. Zarzycki SAC, prof. KUL

s. Tadeusza Viktoria TSYMBOROVYCH CST (Ukraina), *Rola miłości w życiu chrześcijańskim. Studium na podstawie pism biskupa Adolfa Szelągka*; s. M. Urszula MAJCHER (Sieniawa), *Rola pokory na drodze do zjednoczenia z Bogiem według pism S. Roberty Zofii Babiak*; s. Anna BALCERZAK FSSCC (Lublin), *Istota charyzmatu Sióstr Nauczycielek od św. Doroty Córek Najświętszych Serc i sposób jego realizacji dzisiaj*; Urszula MIGUT (Lublin), *Sposoby urzeczywistniania „wielkiej nadziei” pośród nadziei ziemskich. Studium w świetle encykliki „Spe salvi” Benedykta XVI*; Lucia Vania Soares JUSTINIANO (Brazylia/Lublin), *Genesi del carisma della riparazione al Sacro Cuore di Gesu nel Servo di Dio Antonino Celona*.

III. KATEDRA TEOLOGII DUCHOWOŚCI KATOLICKIEJ

1. PRACE DOKTORSKIE

Promotor: ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. KUL

Lucia ABIGNENTE (Neapol, Włochy), *La storia e il presente nella spiritualità del movimento dei focolari*, Lublin 2009, ss. 343 (obrona publiczna 30 IV 2009).

Jan Paweł II w adhortacji apostołskiej *Christifideles laici*, mając na uwadze niezwykły rozkwit zrzeżeń po Soborze Watykańskim II, pisze o ich nowej epoce, jako szczególnym znaku działania Ducha Świętego w Kościele (por. nr 29). W tej bogatej panoramie zjawisk zrzeżeniowych w drugiej połowie XX wieku na szczególną uwagę zasługuje ruch Focolari, założony przez Chiare Lubich († 2008). Jest to zjawisko eklezjalne niezwykle bogate i wielopostaciowe, wciąż dynamicznie rozwijające się odpowiednio do zmieniających się wyzwań współczesnego świata i zdolne do przekraczania barier konfesyjnych i kulturowych. Obecnie, po ponad sześćdziesięciu latach istnienia, zwłaszcza po śmierci Założycielki, zachodzi pilna potrzeba wskazania i uchwycenia istotnych rysów duchowości tego ruchu, gwarantujących siłę oddziaływania i żywotność. Jest nim bez wątpienia między innymi „duchowość komunii”, której potrzebę we współczesnym świecie mocno podkreślał Jan Paweł II w liście apostołskim *Novo millennio ineunte* (nr 43-45).

Nie mniej istotnym zagadnieniem w określeniu tożsamości ruchu Focolari, a szerzej biorąc – każdego ruchu, jest uchwycenie tego, co fundamentalne i niezmienne, a co było u początków, i odczytanie w kontekście zmieniającej się rzeczywistości.

Takie właśnie główne założenie metodologiczne przyświecało prezentowanej rozprawie doktorskiej Lucii Abignente. Chodziło mianowicie nie tyle o opisanie duchowości i charyzmatu ruchu Focolari jako takiego, ile przede wszystkim ukazanie twórczego napięcia, zachodzącego między tym, co stanowi jądro historii ruchu, a współczesnością, w której ruch powinien odnajdywać właściwy wyraz dla swego charyzmatu.

W czterech rozdziałach dysertacji Autorka w sposób bardzo wnikliwy, wręcz drobiazgowy, prześledziła najpierw narodziny ruchu utrwalone w pierwotnym „ideału”, który od tego momentu zaczyna żyć własną historią, następnie poddała analizie wspólnototwórczą i tożsamościową rolę „historii ideału”, aby w kolejnym (trzecim) rozdziale podjąć centralne zagadnienie owego dynamicznego napięcia, które – jak się wydaje – sprawiło, że ruch Focolari zachowuje wciąż swój wybitnie eklezjalny charakter, twórczo wpisując się w różne rzeczywistości współczesnego świata, także pozakościelne. Ostatni rozdział dysertacji jest interesującą próbą obiektywizacji wyników przeprowadzonych badań źródłowych poprzez osadzenie „ideału” ruchu w szeroko rozumianej tradycji duchowej Kościoła, łącznie z mistyką, co należy szczególnie zaznaczyć, biorąc pod uwagę, że dotychczasowe opracowania duchowości Focolare nie podejmowały tego wymiaru duchowości.

Konsekwentnie zrealizowane założenie metodologiczne może posłużyć do zbadania i opisywania innych zjawisk zrzeżeniowych w Kościele. Co więcej, wydaje się, że jest to zupełnie nowatorska metoda opisu dynamicznej duchowości zrzeżeń

w Kościele, które z zasady są w ustawicznym *status fieri*, trudno więc stosować do nich statyczne metody opisu, właściwe dla zjawisk historycznych.

Merytoryczny walor prezentowanej rozprawy podnosi fakt, że Autorka od 1970 r. należy do ruchu Focolari i korzysta z tekstów oryginalnych. Jako Włoszka ma więc możliwość właściwego odczytania treści obfitego przekazu źródłowego, jaki pozostała Założycielka. Lucia Abignente wykazała się doskonałą i wręcz drobiazgową znajomością źródeł. Mimo iż sama jest zaangażowana w badaną rzeczywistość ruchu Focolari, to jednak w swojej dysertacji wykazała właściwy dla prac naukowych dystans poznawczy. Nie tylko liczne cytaty, nierzadko ze źródeł dotychczas nieznanymi i niecytowanymi w opracowaniach, ale wszystkie kluczowe stwierdzenia, zostały dokładnie udokumentowane w licznych przypisach.

Pod względem formalnym rozprawa może więc posłużyć za przykład dla innych, z tym że ze względu na przewidywaną publikację w języku włoskim, zastosowano system opisu bibliograficznego właściwy dla tego środowiska.

2. PRACE MAGISTERSKIE

Promotor: ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. KUL

Joanna BANASIAK (Rzeczycza k. Nowego Miasta n. Pilicą), *Asceza i modlitwa jako źródło oraz przejaw życia duchowego. Studium na podstawie „Homo Dei” z lat 1932-2007*; Grzegorz Karol BRZEZIŃSKI OFMCap, *Braterstwo jako rys duchowości Braci Mniejszych Kapucynów. Studium na podstawie dzieła „Reforma kapucyńska”*; ks. Marcin GRZESIAK (archidiecezja lubelska), *Miłość pasterska w posłudze kapłańskiej Sługi Bożego Zygryda Berezeckiego*; ks. Tomasz MIŁO (archidiecezja lubelska), *Samotność w życiu i pismach Tomasza Mertona*.

III. KATEDRA HISTORII DUCHOWOŚCI

1. PRACE DOKTORSKIE (2009-2010)

Promotor: ks. dr hab. Jarosław M. Popławski, prof. KUL

Ks. Marek WASĄG, *Duchowy wymiar posługi ewangelizatora. Studium na przykładzie Sługi Bożego Franciszka Blachnickiego (1921-1987)*, Lublin 2010, ss. 426.

Na podstawie bardzo bogatego materiału źródłowego Autor omawia nakreśloną we wstępie problematykę, zaznaczając, iż jego zamierzeniem jest, by analizując naukowe dziedzictwo ks. Franciszka Blachnickiego ukazać „potrzebę duchowej formacji osób, dla których ewangelizacja jest życiowym priorytetem i sprawą codzienności” (s. 13). Ks. Blachnicki odpowiadając na wołanie Kościoła o ewangelizację, rozumiał ją jako „wyzwolenie człowieka w Chrystusie” oraz „dawanie świadectwa o żywym Jezusie, który jest jedynym Zbawicielem człowieka” (s. 15).

Doktorant nakreślił zatem, co Kościół określa dziś jako „potrzebę ewangelizacji”, jakie są jej cele oraz treść przepowiadania. W tym kontekście cenne wydaje się

zwrócenie uwagi na „wzorce ewangelizatorów”. W Osobie Jezusa Chrystusa posłanego przez Ojca, by świat zbawił, jak i „Oblubienicy Słowa”, czyli Maryi, ks. Blachnicki widział wzory dla współczesnych ewangelizatorów. Podobną rolę dostrzegał także w osobie i działaniach św. Maksymiliana Kolbe.

Niezwykle istotne dla całości rozprawy wydają się dokonania ks. Wasąga, które zawarł w rozdziale trzecim, dotyczącym duchowej formacji ewangelizatora. Podkreśla, iż jest ona oparta na fundamencie, który tworzą: modlitwa, słowo Boże, sakramenty, liturgia oraz asceza. Bez tej „duchowej bazy” – jak przekonuje – trudno jest podjąć działalność ewangelizacyjną, wykorzystując przy tym odpowiednie „narzędzia” i „metody”. Nie sposób także, o czym przekonany był Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki, mówić o „owocności ewangelizacji”, choć w tym wypadku dla ks. Blachnickiego jest nią nie tylko „nowy człowiek”, ale również „nowa kultura”.

Niewątpliwym osiągnięciem ks. Wasąga jest wskazanie na aktualność podjętego w dysertacji zagadnienia, jak również zaakcentowanie potrzeby dalszych badań nad bogatą spuścizną Założyciela „oaz” (zob. s. 381).

Warto także zauważyć, iż rozprawa przy zachowaniu wszystkich kryteriów naukowości zredagowana została piękną polszczyzną, wyprowadzane przez Autora wnioski są poprawne i konstruktywne. Dysertacja ta jest bardzo cennym i ważnym opracowaniem, tak dla historii i teologii duchowości katolickiej, jak i przyszłości prowadzonej przez Kościół misji ewangelizacyjnej.

Promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek

Ks. Mirosław SAWKA, *Świętość życia małżeńskiego w nauczaniu Jana Pawła II*, Lublin 2010, ss. 291.

Wydaje się, iż przedłożone studium ks. Mirosława Sawki ukazuje istotę powołania człowieka do świętości, zwłaszcza zaś realizującego to chrześcijańskie powołanie w małżeństwie i rodzinie. Autor dysertacji odwołał się przy tym do bogatego dorobku pozostawionego przez Czcigodnego Sługę Bożego Jana Pawła II.

Podstawowy problem, który określa także jej cel oraz uzasadnia tytuł dysertacji, Autor przedstawił w sposób jasny i precyzyjny, a uczynił to w następujących słowach: „Uzasadnionym zatem wydaje się być podjęcie tematu: *Świętość życia małżeńskiego w nauczaniu Jana Pawła II*. Chodzić tu będzie głównie o odpowiedź na pytanie, jakie elementy konstytuują świętość życia małżeńskiego i jak je rozumiał nasz wielki Rodak Jan Paweł II”. Kontynuując podjęty wątek, ks. Sawka dodaje: „Zamierzeniem rozprawy jest więc próba usystematyzowania nauczania Jana Pawła II w tym zakresie” (s. 59).

Autor podjął się niezwykle ważnego i aktualnego zadania, a mianowicie odpowieździ na pytanie, co decyduje o świętości życia małżeńskiego i jak ją postrzegał Sługa Boży Jan Paweł II? Rozprawa stawia sobie zatem za cel „próbę usystematyzowania nauczania Jana Pawła II w tym zakresie” (s. 59). By sprostać temu zadaniu, Autor odwołał się do niezwykle bogatego nauczania papieża, o czym świadczy wykaz zamieszczonej bibliografii, zawierający nie tylko oficjalne papieskie dokumenty (encykliki, adhortacje, listy, orędzia), ale także homilie, katechezy, przemówienia i inne (s. 8-36). Doktorant prowadząc podjęte rozważania na podstawie źródeł, zaznacza,

że Stwórca powierzył pierwszej parze ludzkiej życiowe powołanie do miłości, które jest podstawowym i wręcz wrodzonym powołaniem każdej istoty ludzkiej. To miłość bowiem sprawia, że mężczyzna i kobieta, tworząc wspólnotę osób, stają się równocześnie współpracownikami Boga w przekazywaniu życia (por. s. 115).

Innym, niezwykle doniosłym osiągnięciem dysertacji jest podkreślenie, że Bóg oczekuje, by chrześcijańscy małżonkowie poprzez codzienność życia ukazywali nierozzerwalność i świętość zawartego związku, który winien być równocześnie „obrazem nierozzerwalnej miłości i świętości Chrystusa do Kościoła”; to jest – jak zaznacza ks. Sawka – „jedno z najcenniejszych i najpilniejszych zadań małżonków chrześcijańskich naszych czasów” (s. 168).

Warto również podkreślić, że Doktorant zgodnie z nauczaniem Jana Pawła II zaznacza, że świętość małżonków winna być realizowana poprzez „wzajemne poświęcenie się” przy równoczesnym „zaufaniu Bogu”, jak również włączenie ludzkiej miłości do porządku nadprzyrodzonego. Małżonkowie żyjąc zgodnie z duchem Ewangelii i wypełniając powierzone im przez Boga zadania, mają się troszczyć o „wzajemne uświęcenie”, by stawać się „odblaskiem chwały Boga i miłości samej Trójcy Przenajświętszej”. Małżeństwo stanowiąc zatem *communio personarum*, predysponowane jest do życia w takiej komunii, „właściwej Bogu jedynemu w Trójcy Świętej” (s. 171). Z tego względu małżeństwo, jak akcentuje ks. Sawka, „nie jest jedynie środkiem wymyślonym przez ludzi w celu uporządkowania i uregulowania stosunków rodzinnych w świeckiej społeczności, lecz prawdziwym powołaniem – powołaniem do świętości – skierowanym do chrześcijańskich małżonków i rodziców”. I dodaje: „małżeństwo jest [...] działaniem Jezusa, który bierze na własność małżonków i zaprasza ich do pójścia z Nim, przemieniając całe ich życie małżeńskie w Bożą drogę na ziemi” (s. 200).

Autor dysertacji zgodnie z nauczaniem Jana Pawła II dowodzi, że proces uświęcenia rodziny możliwy jest dzięki wierze, nadziei i miłości, a także osobistej i wspólnotowej modlitwie, jak i życiu sakramentalnemu, a także przez udział w życiu społecznym. To bowiem „rodzina – jak czytamy – jest pierwszą szkołą formacji człowieka” (s. 278). Wypełniając zaś swoje „zadania społeczne”, rodzina jest – jak zauważa za papieżem ks. Sawka – „kolebką i najskuteczniejszym narzędziem humanizacji i personalizacji społeczeństwa”, co więcej, poprzez wierność przyjętym zasadom, które wyrosły na gruncie Ewangelii, rodzina „może stać się pewnego rodzaju lekarstwem na dehumanizację współczesnego świata” (s. 279).

Ważnym osiągnięciem dysertacji są liczne wskazania praktyczne, które Autor wyprowadza z lektury papieskiego nauczania. Dowodzi m.in., że świętość życia małżeńskiego stanowiła jeden z ważniejszych i niezwykle bogatych treściowo przejawów nauczania Jana Pawła II. Papież akcentując znaczenie świętości w życiu Kościoła jako „wspólnoty zbawczej”, podkreślał równocześnie znaczenie i zadania chrześcijańskiego małżeństwa.

2. PRACE MAGISTERSKIE (2009-2010)

s. Agnieszka ŚWIĘTOŃ OSU, *Miłość oblubieńcza w życiu osób konsekrowanych w świetle wybranych dokumentów Kościoła*; Łukasz Jakub SZOKALUK OFMCap, *Matka Boża w życiu Sługi Bożego Jana Pawła II*; s. M. Salvatora (Katarzyna Teresa) PRANDZIOCH AM, *Rola posłuszeństwa w budowaniu życia zakonnego na podstawie wybranych Instrukcji Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego*; Wojciech CHMIELOWIEC (Chełm), *Świadectwo pierwszych chrześcijan według Katechez Środowych Benedykta XVI*; Antonina SVIDER-SKA (Litwa), *Paschalny wymiar życia konsekrowanego Zgromadzenia Córek Najczystsze Serca Najświętszej Maryi Panny*.

IV. KATEDRA DUCHOWOŚCI ŻYCIA KONSEKROWANEGO

PRACE MAGISTERSKIE (2009-2010)

Promotor: dr hab. Teresa Paszkowska, prof. KUL

Agnieszka SMUGA, *Wysoka miara życia duchowego rodziny Martin*; Bartłomiej SOBOLEWSKI, *Świętość życia codziennego w myśli św. Josemarii Escrivy*.